

החשוד המיידני*

"יוסף בן שבע עשרה שנה... והוא נער - שהיה עושה מעשה נערות, מתקן בשערו, ממשמש בעיניו כדי שיהיה נראה יפה" (בראשית-רבה פד). "ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה - אוכל ושותה ומסלסל בשערו" (שם, פו).

כמו בכנען, גם במצרים הפך לו יופיו למכשול. אשת פוטיפר התאמצה תקופה ארוכה לשדל אותו לשכב עימה, וגם איימה עליו בעונשים כבדים אם יסרב.

אמרה לו

חותכת אני פרנסה שלך!

והיה אומר לה: נותן לחם לרעבים.

כובלתך אני!

והיה אומר לה: ה' מתיר אסורים.

כופפת אני את קומתך!

והיה אומר לה: ה' זוקף כפופים.

מסמא אני את עיניך!

והיה אומר לה: ה' פוקח עורים.

עד ששמה ברזל חד תחת צוארו, כדי שלא יוכל לכפוף ראשו מלהביט בה - ללא הועיל (בראשית רבה, פז).

יוסף ניסה כל טיעון אפשרי כדי להסביר מדוע הוא מסרב. הוא גייס את ההיסטוריה המשפחתית - שמא יגלה עליו הקב"ה וימצא אותו טמא, שמא יבחר לעולה כיצחק זקנו וימצא פסול, שמא יאבד את בכורתו כפי שאירע לראובן על בלבול יצועי אביו (שם).

ללא הועיל.

גם נימוקים של יראת-ה' או יראת אדוניו - לא הועילו.

ביום חג-הנילוס התחזתה לחולה ונשארה לבדה עם יוסף. כשדרשה ממנו לשכב עימה - נמלט, כשהוא משאיר בידיה את בגדו.

אשת פוטיפר דאגה ל"דעת-קהל תומכת", כשהראתה לאנשי ביתה את הבגד תוך שהיא מספרת להם את הגירסה שלה. קל מאוד היה להשחיר את פניו של הנער העברי רועה-הצאן, "תועבת מצרים".

כשבעלה בא הביתה - נפל טרף קל לסיפור שכבר "כולם יודעים שיוסף אשם", ולחיצו-האשמה שהופנו כלפיו על שהביא את העבד לביתו. ברקע עמדה כמובן המוסכמה שהאישה חלשה, והגבר הוא התוקפן. פוטיפר הרשיע את יוסף, כשהאווירה הציבורית כבר ברורה, וכשהוא עצמו מעורב אישית ונוגע בדבר.

כך בלא בדיקה וחקירה, ובלא אפשרות להתגונן - הושלך יוסף לבית הכלא בתור מועמד לתליה, לפי החלטת פרעה בבוא העת. לפי גירסה אחרת, פוטיפר לא האמין לאשתו, כיון שרחש אמון בלתי מסויג ליוסף. טרם שהשליכו לבור קרא לו ואמר בשיחה בארבע עיניים כי הוא מצטער, אך נאלץ לעשות כן כדי שלא ילעיזו על בניו שהם ממזרים (שם). הסיפור הפך לשיחת היום בכל מצרים, בייחוד בקרב האליטות, שלא החמיצו הזדמנות לגנות את יוסף ואת משפחת מוצאו, עד שריחם הקב"ה עליו וגלגל את פרשיות שר המשקים והאופים שמעתה הפכו במקומו לשיחת היום (רש"י). לימים יזכה לברכה מיוחדת מאביו יעקב, המשבח אותו על עמידתו בניסיון הקשה של בנות מצרים בכלל ואשת פוטיפר בפרט, ולשיר-הלל בספר תהלים. המקובלים יראו בו את האבטיפוס לשומר הברית והעיניים, והוא יהפוך לדמות-מופת עבור כל המתמודדים עם האתגר הקשה הזה.

לפני כמה שנים, הוגשה תלונת חדרנית שגרמה לקטיעת קריירה מבטיחה של יו"ר קרן המטבע הבינלאומית, יהודי-צרפתי שנשקפה לו גם קריירה מזהירה בפוליטיקה בארצו. בית המשפט בארה"ב השתכנע תוך זמן קצר כי מדובר בשקרנית, אך את הנעשה אין להשיב. האיש איבד את משרתו הבכירה ואת האפשרות להתקדם. תורת אמת מצווה את הדיין "ודל לא תהדר בריבו", וכבר ניסחו חכמים בתמצית את היחס הבסיסי שעל הדיין להראות כלפי הנידונים "וכשיהיו בעלי דינין עומדים לפניך, יהיו בעיניך כרשעים" (אבות א,ח). גברים ונשים כאחד משמשים כתוקף ונתקף. על המשפט והצדק להיעשות ללא משוא פנים.

*עיבוד מתוך ספר "נחש הנחשת" העומד לצאת בקרוב.

הרב אברהם וסרמן

רב קהילה בגבעתיים וראש הכולל
בישיבת רמת גן, מחבר ספרים
ומאמרים רבים

לתרומת הנצחה להוצאת הספר לאור ניתן לפנות: **054-4571855**

"בוחרים במשפחה" - ארגון חברתי ששם לו למטרה לחזק ולקדם את ערכי המשפחה בחברה ובמדינה, מול מגמות הפירוק של התא המשפחתי בארץ ובעולם